

Spänstigt gräs blir spön i världsklass

I bambuns hemtrakter används det främst i möbler, golv och byggnadsställningar. I Sverige har det asiatiska gräset blivit populärt i trädgårdar och i många sommarstugor hänger fortfarande gamla bambuspön till abborrmetet. Den bambuslöjd Carl Anderberg bemästrar är mindre känd men desto mer avancerad. Han är en av världens skickligaste tillverkare av flugfiskespön i spjälkad bambu och arbetar på hundradels millimeter när. En splitcane-spöets mästare mitt på Östgötaslätten.

Text John Rydqvist och Carl Anders Skoglund **Foto** Ulf Börjesson

CARL ANDERBERGS INTRESSE för bambuspön kom tidigt. Under kriget förflyttades fadern till Norrbotten för att köra malmtåg och där upptäckte han strömvatten och dess fiskemöjligheter. Fisket efter harr och öring blev ett livslångt nöje för honom.

– Anledningen till att jag som grabb blev fascinerad av bambuspön var enkel. De var de finaste spöna. De var till dem man såg upp. Att man inte fick röra fars gjorde ju sitt till, berättar Carl Anderberg.

I vuxen ålder övergick till slut hans fascination för materialet i handfast slöjdande. Kunde man skapa sitt eget spö och lära sig bambuns hemligheter, knäcka bambukoden?

GRÄSET SOM CARL ANDERBERG slöjdar i är speciellt. Bambu växer fort, dygnstillväxt på över en meter har uppmätts, och några av de runt 1200 arterna kan bli 30 meter höga. Odla kräver inte bambu tung gödsling och det kan växa på otillgänglig mark som inte kan användas till något annat. Det gör bambu till en billig och miljövänlig produkt.

Materialet skiljer sig från trä på flera sätt. Liksom de flesta grässorter är bambu ihåligt. Den största fibertätheten och styrkan finns längst ut i stammen, tvärt emot träets kärna och splint. Fibrerna är mycket korta men deras sammansättning mycket jämnare än i trä, vilket gör bambun extremt stark. Under viss typ av belastning kan bambu ha högre hållfasthet än stål. Materialet är också lätt att limma eftersom det saknar flera kemiska ämnen som finns i många träslag. Det är kombinationen

av böjlighet, spänst och hårdhet som gör bambun så idealisk för spöttillverkning.

På engelska kallas flugfiskespön i bambu *splitcane* efter den teknik de tillverkas med. Principen är ganska enkel i teorin. Bambustocken klyvs på längden. Sex tunnna spjälor väljs ut. De värmehärdas och hyvlas, limmas ihop och lackas. Sen förses spöet med handtag, rullfäste och spöringar som linan löper igenom. Det är, som alltid när det handlar om slöjd, i detaljerna som utmaningarna ligger.

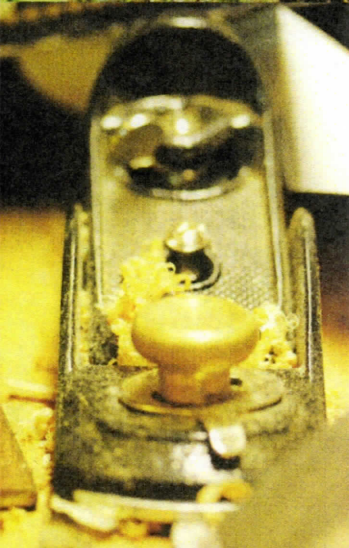
– Jag är självlärd. När jag började var det inte bara att köpa en bok och börja bygga spön. Det fanns inga beskrivningar och ingen att fråga. Jo, jag fick tag på ett litet danskt häfte, Henrik Bechs *Hvordan man vælger og laver splitcane-staenger*. Genom den förstod jag de absolut grundläggande principerna, att spön bestod av sex hoplimmade delar, men inte mer, säger Carl Anderberg.

I början av 1970-talet bevarades spöttillverkningens hemliga metoder fortfarande av de professionella tillverkarna. När Carl Anderberg bestämde sig för att börja bygga tog det tre år bara att samla ihop de nödvändiga verktygen och hjälpmedlen. Materialet var också svårt att få tag på. Det fanns ingen bra distributionskedja för kvalitetsbambu och inga firmor ville dela med sig av sin kunskap om var och hur bambu köptes. Carl Anderberg lät sig inte hejdas av dessa svårigheter. Det passade kanske hans kynne ganska bra.

– Man vill ju gå sin egen väg. Jag har egentligen inget intresse av att förhålla mig till andra som bygger. Och

Flugfiske med spö
av Carl Anderberg.
Bambun har unika
egenskaper som gör
den till ett optimalt
spömaterial.

Ovan från vänster: Två av Carl Anderbergs flugspön i bambu. Den tyska jaktkniven och en cigarrlåda fylld med svarvade träbitar som används i rullfästen på spön. Många olika träslag kan användas, helst tätporiga. Kork av god kvalitet är också lämpligt. En bra putshyvel som hängt med genom alla år. Carl Anderberg visar upp härdade bambuspijlor. De är mörkare i färgen än den »råa« bambustocken. Anderberg provkastar ett av sina spön vid Skenaån i Skänninge.

FOTO DENNA SIDA ARTIKELFÖRFATTARNA.

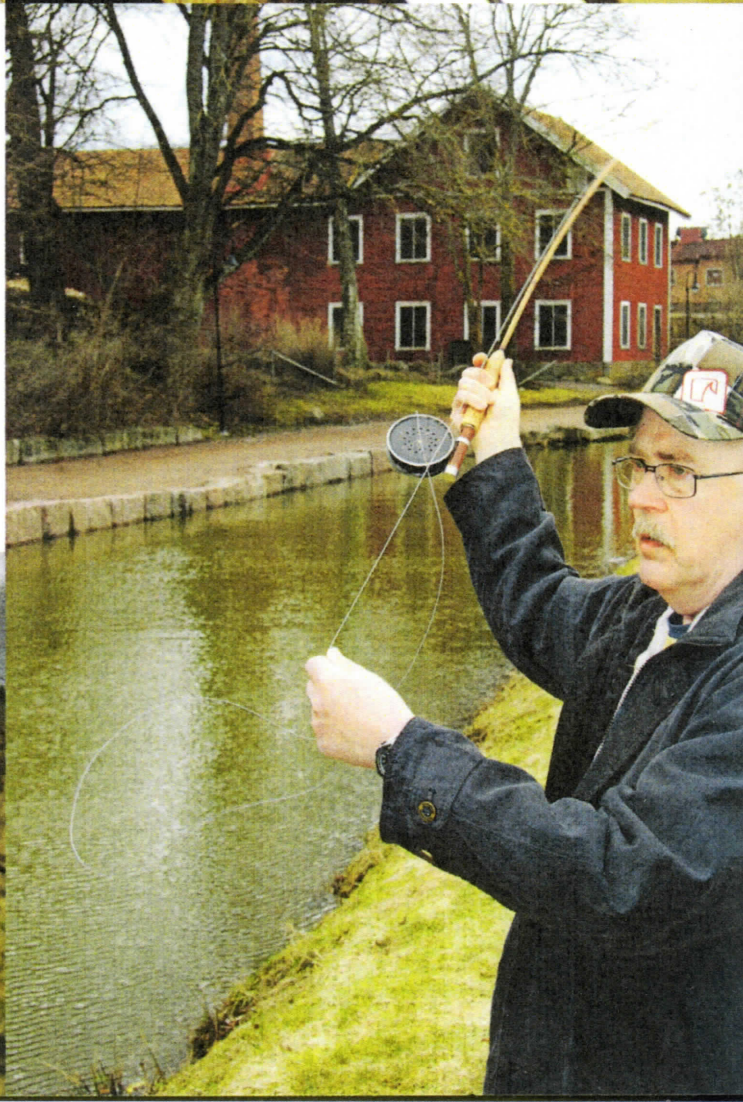
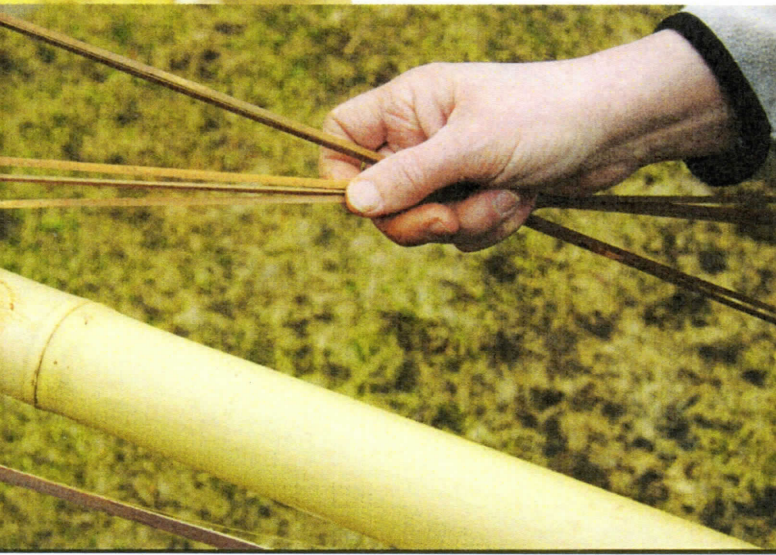

FOTO ARTIKEL ÖRF.

Ovan: Försommarfiske med Anderbergspö i en liten västsvensk å. *Nedan:* Ett tvärsnitt av ett spö under arbete i Carl Anderbergs verkstad. Bambun klyvs i sex långa tårtbitsformade spjälor, hyvlas och limmas ihop. Limfogarna är svåra att se med blotta ögat. *Till höger:* Bladknutarna syns tydligt på insidan av de delade bambustockarna. Knutarna slipas sedan bort innan hyvlingen tar vid.

skapa ett spö som uppför sig precis så som man tänkt sig är huvudanledningen till att Carl Anderberg fortfarande håller på, berättar han i dörröppningen till sin minimala verkstad i Skänninge.

FISKEINTRESSET är ytterligare en drivkraft som påverkar bygglusten. När det gäller fiske finns få spår av den självständiga och individualistiska inställning han har till spöbyggande. Carl Anderberg fiskar regelbundet och njuter av att göra det i goda vänners lag. Bland hans fiskekamrater finns andra som bygger spön och vars metoder och inställning han kanske inte alltid delar. Men de är goda och omtyckta vänner ändå.

Många personer som fiskar med fina bambuspön bör-

jar samla. Bitna av det fina hantverket kan de till slut stå där med en mindre skog av spön. Carl Anderberg har två, som han använt mycket och länge.

– De är inte alls så sköra som vissa tror. Det är väl bara om man går i täta buskage som man får vara lite extra aktsam. Och man ska torka av dem efter fisket. Men de är ju gjorda för att användas. De är ju fiskespön.

JOHN RYDQVIST *slöjdar efter arkeologiska förlagor, ofta åt teatrar och museer. På hundradelen när har han aldrig arbetat. CARL ANDERS SKOGLUND är Hemslöjds art director. Flugfiskare sedan barnsben.*

ULF BÖRJESSON *är fotograf på Göteborgs-Posten. Flugfiske är en aldrig sinande inspirationskälla.*